

Prelatura Svetog Križa i Opus Dei

Smjernice za zaštitu maloljetnika i drugih ugroženih osoba

Od 2013. godine regionalni vikari raznih krugova Prelature izdali su norme za istraživanje navoda o seksualnom zlostavljanju maloljetnika od strane vjernika Prelature. U izdavanju ovih normi slijedili su smjernice Kongregacije za nauk vjere sadržane u pismu od 3. svibnja 2011., naznake raznih biskupskih konferencija i zakone svake zemlje.

Dana 26. ožujka 2019., Vrhovni svećenik, papa Franjo, proglasio je *Motu proprio o zaštiti maloljetnika i ugroženih osoba* (čemu je istoga dana uslijedilo donošenje Zakona Vatikanskog grada br. 297, *o zaštiti maloljetnika i ugroženih osoba i Smjernica Vikarijata Vatikanskog grada za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba*) i 7. svibnja 2019. *Motu Proprio Vos estis lux mundi* s ciljem još većeg jačanja institucionalnih i pravnih struktura Crkve te sprječavanja i suzbijanja iskorištavanja maloljetnika i ugroženih osoba.

Uvidjevši sadržaj ovih normi i u potpunosti podupirući njihove uzvišene ciljeve, svim vjernicima Prelature upućujem ove smjernice kojima su propisane upute rimskog Pape, radi primjene primjene kod specifičnog pastoralnog djelovanja Prelature.

I. Opća načela

1. Mjere i postupci sadržani u ovim smjernicama imaju za cilj uspostaviti i održavati okruženje u kojem se očituje svijest i poštivanje prava i potreba maloljetnika i ranjivih osoba radi izbjegavanja svakog rizika od iskorištavanja, seksualnog zlostavljanja i maltretiranja u aktivnostima koje se provode u sklopu Prelature.
2. Sukladno tome, ove su smjernice usmjerene na sve vjernike Prelature, kao i na one osobe koje na neki način surađuju u njezinim pothvatima apostolata i kršćanske formacije (vidi *Statut*, br. 121).
3. U ovim smjernicama, ako to ne isključuje priroda predmetnog pitanja, ranjive osobe tretiraju se jednako kao i maloljetnici, čak i kada to nije izričito navedeno.

“Maloljetnik” je svatko mlađi od osamnaest godina. Ekvivalent maloljetniku je svaka osoba koja ima ograničenu mogućnost korištenja svog razuma (vidi *Motu Proprio Sacramentorum sanctitatis tutela*, čl. 6 §1, 1°).

Za potrebe ovih smjernica, "ranjiva osoba" je svaka osoba u stanju nemoći, fizičkog ili psihičkog nedostatka ili lišenosti osobne slobode što, zapravo, čak i povremeno ograničava njezinu ili njegovu sposobnost razumijevanja, volje ili na drugi način odupiranja prijestupu (vidi Vos estis lux mundi, čl. 1 § 2 a, b).

4. Sljedeći su ciljevi i načela koja će, u okviru Prelature, voditi sve norme i radnje usmjerene na sprječavanje i suzbijanje zlostavljanja maloljetnih i ranjivih osoba:

a) Ciljevi:

1. Promicati svijest i poštivanje prava i potreba maloljetnika i ranjivih osoba, te osigurati odgovarajuću obuku za njihovu zaštitu;
2. Za sprječavanje svih oblika nasilja, fizičkog ili psihičkog zlostavljanja, maltretiranja, iskorištavanja ili nemara;
3. Podići svijest o obvezi upoznavanja nadležnih tijela o zlouporabama i surađivati s tim tijelima u aktivnostima koje su usmjerene na sprječavanje i suzbijanje zloporaba;
4. Učinkovito odgovoriti na svako zlostavljanje ili maltretiranje prema maloljetnicima ili ranjivim osobama;
5. Pružiti žrtvama i njihovim obiteljima odgovarajuću pastoralnu pažnju i, u potrebnoj mjeri, odgovarajuću medicinsku, psihološku i pravnu pomoć.

b) Opća načela djelovanja:

- Omogućiti onima koji tvrde da su žrtve, kao i njihovim obiteljima, pravo da budu dobrodošli, saslušani i podržani, kao i da im se osiguraju odgovarajući kanali za iznošenje svojih navoda;
- Zajamčiti svima uključenima u zakonom propisani postupak (CIC, c. 221 § 3), poštivanje presumpcije nevinosti, te načela zakonitosti i razmjernosti kazni;

- Ukloniti osobe koje su proglašene krivima za zlostavljanje maloljetne ili ranjive osobe sa svojih pastoralnih zadataka, ponuditi im odgovarajuću podršku za njihovu psihološku i duhovnu rehabilitaciju, uključujući pomoć u njihovoj društvenoj reintegraciji;
- Poduzeti sve praktične korake za vraćanje ugleda onih koji su nepravедno optuženi.

5. Vlasti Prelature moraju biti predane osiguravanju da se prema onima koji tvrde da su povrijeđeni i njihovim obiteljima postupa s dostojanstvom i poštovanjem. Posebno im moraju ponuditi:

- dobrodošlicu, pozornost i podršku, uključujući u nekim slučajevima putem stručnih službi;
- duhovnu skrb;
- medicinsku, terapeutsku i psihološku pomoć, po potrebi.

6. Vizualni prikazi ili lik (fotografije, video zapisi, itd.) uključenih osoba, kao i privatnost i povjerljivost informacija o tim osobama moraju biti zaštićeni.

II. Pravila za sprječavanje zlostavljanja

7. Apostolski poduhvati koji primaju pastoralnu pomoć od Prelature (vidi *Statut*, br. 121) u čijim programima sudjeluju maloljetnici ili ugrožene osobe trebaju usvojiti politike dobre prakse i smjernice za zaštitu tih osoba.
8. U skladu s *Motu Proprio Vos estis lux mundi*, čl. 2. osnovan je Ured koordinatora za zaštitu maloljetnika sa sljedećim funkcijama i obvezama:
  - zaprimanje svih optužbi vezanih za ponašanja iz ovih smjernica, bilo izravno od navodne žrtve ili od trećih strana. Koordinator će potvrditi primitak informacije osobi koja iznosi navod i, ako je potrebno, navodnoj žrtvi ili njezinim roditeljima ili skrbnicima.

- prikupljanje svih informacija potrebnih za identifikaciju optuženika i mogućih žrtava, kao i svih dodatnih informacija vezanih uz iznesene tvrdnje i uključene osobe.
- usmjeravanje tužitelja i, ako je primjenjivo, navodnu žrtvu o postupku koji treba slijediti, kako u pogledu kanonskog tako i civilnog prava.
- pružanje početne pomoći navodnim žrtvama zajedno s bilo kakvom stalnom osobnom pažnjom koja bi mogla biti potrebna ili od pomoći.
- vođenje evidencije o svim koracima poduzetim tijekom rješavanja optužbe. U slučaju usmene optužbe, nužno je sastaviti izjavu o svim iznesenim navodima i pribaviti potpis tužitelja na toj izjavi u prisutnosti kanonskog bilježnika.
- otpravljanje područnom vikaru pisanog izvješća o optužbi i poduzetim radnjama, žurno i povjerljivo, uz pisanu naznaku datuma slanja izvješća. O otpravi izvješća dužan je obavijestiti osobu koja je iznijela optužbu.
- zaštita povjerljivosti u skladu s CIC-om, c. 1455. stavak 3.
- periodično obavještavanje područnog vikara o provedenim radnjama.

9. Svaki područni vikar, unutar svog kruga, imenuje a) koordinatora za sigurno okruženje u svrhu zaštite maloljetnih i ugroženih osoba; b) pomoćnika koordinatora, koji će pomagati koordinatoru u provedbi ovih smjernica i po potrebi obavljati zadatke njegove funkcije; c) Revizijski odbor sastavljen od najmanje pet osoba. Koordinator za sigurno okruženje organizirat će aktivnosti prevencije i edukacije za one koji se bave maloljetnicima i ranjivim osobama. Isto tako, posebno će preuzeti odgovornost za primanje i praćenje osoba koje tvrde da su bile žrtve izrabljivanja, seksualnog zlostavljanja ili maltretiranja, kao i njihove obitelji.

10. Prije imenovanja osobe za rad s maloljetnicima ili ugroženim osobama u apostolskom pothvatu koje prima pastoralnu pomoć Prelature, iako se može raditi samo o povremenoj suradnji, potrebno je učiniti sljedeće:

- Prikladnost osobe za interakciju s maloljetnicima ili ranjivim osobama treba se utvrditi odgovarajućom istragom uključujući provjeru kaznene osuđivanosti.

- Osobi treba dati odgovarajuću obuku za prepoznavanje i sprječavanje rizika od iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja.

III. Pravila ponašanja

11. U apostolskim pothvatima koji služe maloljetnicima prednost treba dati njihovoj zaštiti. Stoga bi vjernici Prelature i njihovi suradnici tijekom djelovanja ovih pothvata trebali:

- biti razboriti i puni poštovanja kada imaju posla s maloljetnicima;
- služiti kao pozitivni uzori maloljetnicima;
- ostati u vidnom polju drugih ljudi kad god su s maloljetnicima;
- obavijestiti nadležne o svakom ponašanju za koje vide da bi moglo biti potencijalno opasno;
- Poštivati okvire povjerljivosti maloljetnika;
- Obavijestiti roditelje ili skrbnike o planiranim aktivnostima i načinu provedbe;
- biti razboriti u komunikaciji s maloljetnicima, uključujući telefonom i putem društvenih medija;
- Aktivnosti obavljati u prostorijama (prostorima) primjerenim dobi i stupnju razvoja maloljetnika, posebno pazeći, koliko je to moguće, da maloljetnici ne ulaze ili ostaju u prostorima koji su skriveni od pogleda ili bez nadzora.
- Izbjegavati svaki neprikladan fizički ili verbalni kontakt, uključujući sve koji mogu dovesti do nejasnoća (milovanja, poljupci ili zagrljaji koji su nepromišljeni, neopravdani ili se mogu loše protumačiti).

Vjernicima Prelature i njihovim suradnicima u apostolskim pothvatima Prelature u kojima sudjeluju maloljetne ili ugrožene osobe strogo je zabranjeno sljedeće:

- Korištenje tjelesnih kazni bilo koje vrste;
- Uspostavljanje preferencijalnog odnosa s bilo kojom od osoba koje su obuhvaćene ovim smjernicama;
- Stavljanje ili ostavljanje maloljetnika u situaciji koja je potencijalno opasna za njegovu fizičku ili psihičku sigurnost;
- Obraćanje maloljetniku na uvredljiv način;
- Započinjanje ili sudjelovanje u neprikladnom ili seksualno sugestivnom ponašanju;
- Nepravedno diskriminiranje osobe ili skupine osoba koje su obuhvaćene ovim smjernicama;
- Zamoliti maloljetnika da čuva tajnu;
- Davanje bilo kakvih manjih darova koji bi ih izdvojili od ostatka grupe;
- Vožnja u vozilu s maloljetnikom, bez drugih osoba;
- Fotografiranje ili snimanje osoba obuhvaćenih ovim smjernicama bez pisanog pristanka njihovih roditelja ili staratelja;
- Objavljivanje ili dijeljenje putem interneta ili društvenih medija, bez pristanka njihovih roditelja ili skrbnika, slika na kojima se mogu prepoznati osobe obuhvaćene ovim smjernicama;
- Kontaktiranje bilo koje od ovih osoba, uključujući telefonski ili društvenim mrežama, bez pristanka njihovih roditelja ili skrbnika.

13. Svako neprimjereno ponašanje ili maltretiranje koje bi se moglo dogoditi između osoba koje podliježu ovim normama, čak i ako se ne čini posebno ozbiljnim, treba rješavati brzo,

mirno, razborito i s dužnom osjetljivošću. Treba odmah obavijestiti roditelje ili skrbnike uključenih osoba.

14. Za sudjelovanje maloljetnih ili ugroženih osoba u aktivnostima iz pastoralnog djelokruga Prelature potrebna je pisana suglasnost roditelja ili skrbnika. Ove pisane suglasnosti moraju se čuvati na način koji propisno štiti sve povjerljive informacije. Roditelji ili skrbnici moraju dobiti podatke o predloženoj aktivnosti, kao i imena i kontakt podatke odgovornih za nju.

IV. Zaprimanje optužbi

15. Oni koji tvrde da su bili žrtve vrsta zlostavljanja obuhvaćenih ovim smjericama, kao i njihove obitelji, imaju pravo na dobrodošlicu, saslušanje i stalnu osobnu pažnju. Područni vikar, sam ili preko koordinatora za sigurno okruženje, saslušat će ih i uvjeriti da će se situacija riješiti na način propisan kanonskim pravom. On će osigurati da imaju odgovarajuću duhovnu pomoć i može im ponuditi duhovno savjetovanje od strane kvalificiranog svećenika. Također će zaštititi sve njihove fotografske prikaze kao i osigurati povjerljivost njihovih osobnih podataka.

16. Tim će osobama po potrebi biti ponuđena i medicinska, psihološka i socijalna pomoć, kao i informacije o pravnim pitanjima.

17. Poštujući sakramentalni pečat, bilo tko od vjernika Prelature ili onih koji s njima surađuju koji zna ili ima osnovanu sumnju da je maloljetna ili ranjiva osoba žrtva bilo kakvog zlostavljanja o kojem se govori u ovim smjericama obavijestit će regionalnog vikara izravno ili putem koordinatora za sigurno okruženje.

18. Kada optužbe nisu očito lažne, područni vikar će ukloniti navodnog zlostavljača iz apostolskih aktivnosti Prelature do završetka procesa koji će odrediti njegovu trajnu situaciju.

19. U skladu s primjenjivim civilnim i kanonskim pravom, civilne vlasti trebale bi biti obaviještene o optužbama za seksualno zlostavljanje maloljetnika koje se smatraju mogućim, osim ako bi to narušilo povjerljivost duhovnog vodstva, pečat sakramenta pomirenja ili spada među druge slučajeve. predviđeno u CIC-u, c. 1548 § 2.

Ovo pravo i dužnost prijavljivanja zlostavljanja civilnim vlastima uvijek će se poštivati. Ne postoji nikakav opravdani razlog za pokušaj da se navodne žrtve ili njihove obitelji odvrate od prijavljivanja slučajeva civilnim vlastima. Umjesto toga, koordinatorski sigurnog okruženja trebao

bi obavijestiti navodne žrtve ili njihove roditelje ili skrbnike o ovom pravu i dužnosti te ih potaknuti da ga ostvare.

Ako navodna žrtva ili njeni pravni zastupnici (roditelji, skrbnici, pravni savjetnici) izraze protivljenje (pismeno ili na drugi način) da se navod prijavi civilnim vlastima, regionalni vikar će prijaviti navod kad god to zakon zahtijeva. Ako zakon to ne zahtijeva, područni vikar će ipak prijaviti navod ako smatra da je to potrebno radi zaštite navodne žrtve ili drugih maloljetnika i nakon konzultacije s Revizijskim odborom.

V. Istraga optužbi

20. Neovisno o istragama i postupcima koje provode civilne vlasti, područni vikar, u slučajevima iz svoje nadležnosti, a u skladu s CIC-om, c. 1717., odmah će zatražiti od Promicatelja pravde svojeg kruga ili drugog delegata da provede Preliminarnu istragu. Ako to nije moguće, područni vikar će sam provesti preliminaranu istragu.

21. Tijekom ove istrage, između ostalih relevantnih činjenica, treba saznati što je više moguće o radnjama i okolnostima koje su uključene, osobnim podacima i dobi uključenih osoba, nanesej šteti i bilo kakvoj upletenosti sakramentalnog foruma. Svjedočenja, dokumenti i drugi oblici dokaza mogu se prikupiti s raznih mjesta i okoline u kojoj je optužena osoba djelovala. Osoba koja provodi istragu također može koristiti izjave, iskaze, dokumente i izvješća vještaka prikupljenih u civilnom području u koje može imati pristup, kao i svaku kaznu ili odluku civilnog suda u vezi s činjenicama koje se istražuju. U tu svrhu područni vikar, ako smatra da je to razborito, može obustaviti sve kanonske radnje do okončanja bilo kojeg civilnog ili kaznenog postupka.

22. U tijeku preliminarne istrage, osoba koja je provodi će:

- a) Savjetovati osobi koja je navodno oštećena da zatraži pomoć civilnog i kanonskog odvjetnika;
- b) razjasniti navodnoj žrtvi ili njezinim pravnim zastupnicima njihova prava i način na koji mogu tražiti poštivanje istih, uključujući mogućnost iznošenja dokaza i davanja izjava, bilo izravno ili putem posrednika;
- c) Pribaviti iskaz navodne žrtve bez nepotrebnog odgađanja i na način primjeren konkretnom slučaju;

- d) Obavijestiti navodnu žrtvu ili njezine zastupnike, ako to traže, o zaključcima istrage i radnjama koje će se posljedično poduzeti;
- e) Čuvati navodno oštećenu osobu i njezinu obitelj od bilo kakvog zastrašivanja ili odmazde;
- f) Zaštititi privatnost, sve povjerljive osobne podatke, te fotografije ili lik uključenih osoba.

Tijekom istrage nastojat će se postići duhovni i psihički oporavak svake osobe koja je uključena.

23. Presumpcija nevinosti osobe pod istragom uvijek treba biti zajamčena i njezin ugled ne smije biti doveden u opasnost. Osim ako ne postoje ozbiljni razlozi za suprotno, njega ili nju treba odmah obavijestiti o pokrenutoj istrazi i razlozima. Osobe pod istragom treba potaknuti na traženje savjetnika za civilno i kanonsko pravo, te im ponuditi duhovnu i psihološku pomoć.

24. Kada postoji opravdana opasnost od ponavljanja kažnjivog djela, treba poduzeti odgovarajuće mjere predostrožnosti u skladu s kanonskim pravom.

25. Ako istraga potvrdi vjerojatnost (odnosno izglednost) počinjenja kažnjivog djela, područni vikar će slijediti odgovarajuću kanonsku proceduru i obavijestiti nadležna civilna tijela (ako nisu već prethodno obaviještena). Ako istraga utvrdi da počinjenje kažnjivog djela nije vjerojatno, područni vikar bi trebao izdati dekret (koji sadrži obrazloženje takve odluke) kako bi se spis arhivirao. Dokumentaciju koja potvrđuje provedene radnje i razloge donesene odluke čuva se u tajnoj arhivi. U svakom slučaju, čak i kada je odlučeno da se predmet arhivira, ako je optuženik klerik, bit će obaviještena Kongregacija za nauk vjere (vidi Pravila de gravioribus delictis, čl. 6 i 16). U tu svrhu područni vikar će u najkraćem mogućem roku poslati Kuriji Prelature ovjerenu kopiju akata (isprava) iz istrage i odgovarajućeg dekreta.

26. Sve osobe koje budu proglašene krivima za počinjenje kažnjivog djela zlostavljanja maloljetne ili ugrožene osobe bit će uklonjene sa svojih apostolskih ili pastoralnih položaja i zadaća. Njima će, međutim, biti ponuđena odgovarajuća pomoć za njihov psihički i duhovni oporavak, kao i njihovu društvenu reintegraciju.

Primjenjujući ove smjernice, svaki regionalni vikar će revidirati politiku za istraživanje navoda o zlostavljanju maloljetnika za svoju regiju, uzimajući u obzir model politike koji je priložen ovim smjernicama, sve naznake koje je dala Biskupska konferencija i trenutno civilno zakonodavstvo

Rim, 22. veljače 2020